

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátu složeném z předsedy Ing. Mgr. Martina Jakuba Bruse a soudců JUDr. Jiřího Derfla a Mgr. Vojtěcha Salamánka ve věci

žalobce: J. P., narozený dne X
t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Bělušice
sídlem Bělušice 66, 434 01 Bělušice
zastoupený advokátem JUDr. Karlem Davidem
sídlem Sladkovského 1640, 440 01 Louny

proti
žalované: Vězeňská služba České republiky, Věznice Bělušice
sídlem Bělušice 66, 434 01 Bělušice

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované spočívajícím v přerazení žalobce z II. do III. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci rozhodnutím ředitele Věznice Bělušice ze dne 15. 7. 2024

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

- Ředitel Věznice Bělušice rozhodl dne 15. 7. 2024 ve smyslu § 39 odst. 7 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „řád VTOS“) o přerazení žalobce jakožto odsouzené osoby vykonávající trest odnětí svobody ve Věznici Bělušice z II. do III. prostupné třídy vnitřní diferenciaci (dále též „PSVD“).

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

2. Žalobce se proti výše uvedenému přerazení bránil u soudu nejprve podáním ze dne 8. 8. 2024, podaným soudem dne 9. 8. 2024, jímž akt přerazení napadal jako rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Jelikož dané podání trpělo vadami, bylo o něm zdejší soudem nejprve vedeno řízení pod sp. zn. 15 Na 222/2024, v jehož průběhu byl žalobci ustanoven zástupcem pro řízení shora označený advokát. Po odstranění vad žalobcova prvotního podání byla věc u zdejšího soudu nadále vedena pod shora označenou spisovou značkou 16 A 22/2024.
3. V průběhu řízení soud vyrozuměl žalobce usnesením ze dne 10. 3. 2025, č. j. 16 A 22/2024-46, o odlišném názoru soudu ohledně povahy žalobou napadeného aktu a vyzval jej, aby v přiměřené lhůtě přizpůsobil svou žalobu požadavkům kladeným v § 82 a násl. s. ř. s. na žalobu na ochranu proti nezákonnému zásahu, pokynu nebo donucení správního orgánu (v podrobnostech soud odkazuje na uvedené usnesení). Žalobce posléze podáním ze dne 25. 3. 2025 změnil podanou žalobu tak, že se nově domáhal určení nezákonnosti zásahu spočívajícího v rozhodnutí ředitele žalované ze dne 15. 7. 2024, jímž byl žalobce přerazen do III. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci, a aby soud žalované nařídil obnovení stavu před tímto zásahem tím, že žalobce bude přerazen zpět do II. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci.

Žaloba

4. Žalobce v žalobě uvedl, že mu dne 15. 7. 2024 bylo oznámeno rozhodnutí ředitele věznice (žalované) z téhož dne, o žalobcově zařazení do III. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci. Dle žalobce bylo tímto úkonem nezákonně a přímo zasaženo do jeho práv ve smyslu § 82 s. ř. s. Žalobce byl totiž (kromě počátečního umístění v nástupním oddílu) ve Věznici Bělušice až do 14. 7. 2024 zařazen do II. PSVD, do níž jsou osoby vykonávající trest odnětí svobody po ukončení pobytu v nástupním oddílu standardně podle čl. 28 odst. 3 Vnitřního řádu Věznice Bělušice (dále jen „vnitřní řád“) zařazováni.
5. Podle žalobce nebyly v daném případě splněny podmínky stanovené čl. 28 odst. 8 a čl. 28 odst. 10 písm. c) vnitřního řádu žalované k jeho přerazení do III. PSVD. Z hodnocení standardního programu zacházení za období od 1. 4. 2024 do 30. 6. 2024 dle žalobce vyplývá, že žalobce plnil veškeré stanovené cíle tohoto programu. V rozporu s tím je v návrhu na přerazení do III. PSVD uvedeno, že žalobce cíl standardního programu zacházení v době podání návrhu neplnil. Žalobce dále namítl, že čl. 28 odst. 7 vnitřního řádu žalované předpokládá, že do II. PSVD budou zařazeni odsouzení, kteří částečně plní program zacházení; naproti tomu do III. PSVD mají být zařazeni ti, kteří program zacházení neplní. Žalobce je toho názoru, že program zacházení plnil přinejmenším částečně, a není tedy pravdou (resp. žalovaná ani v průběhu řízení o žalobě neprokázala), že jej neplnil vůbec.
6. Pokud důvodem pro žalobcovo přerazení mělo být uložení kázeňského trestu, žalobce uvedl, že jeho provinění spočívalo toliko v nekvalitním ustlání lůžka v době jeho pobytu na zdravotním středisku. Takto nezávažný kázeňský přestupek nemůže být podle žalobce při plnění všech stanovených bodů programového zacházení důvodem pro jeho přerazení do III. PSVD. Další dva „negativní poznatky“ uvedené v návrhu na žalobcovo přerazení nejsou v daném návrhu již nijak specifikovány, což činí návrh vychovatelky na žalobcovo přerazení neurčitým a nezákonným.
7. Žalobce se tak domnívá, že při jeho přerazení nebylo postupováno nestranně ani objektivně, neboť byl dvakrát potrestán za jeden kázeňský přestupek nezávažného charakteru, aniž byla

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

jakkoli pozitivně zohledněna žalobcova minulost, v níž řádně plnil povinnosti ve výkonu trestu (za což mu byly i ukládány odměny) i při výkonu veřejných služeb. Své přerazení tak vnímá jako šikanu za kritizování systému fungování Věznice Bělušice.

8. Podle žalobce bylo jeho přerazení v rozporu s § 39 odst. 5 a 6, stejně jako s § 36a řádu VTOS a s čl. 28 odst. 7, 8 a 10 písm. c) vnitřního řádu. Tím dle žalobce došlo k popření zásady zákonného působení na odsouzené při výkonu trestu ve smyslu § 1 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVTOS“) a povinnosti respektovat důstojnost osobnosti odsouzeného a omezovat škodlivé účinky zbavení svobody a jednat s odsouzenými tak, aby se podporovaly takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem (§ 2 ZVTOS). Konkrétně tak dle žalobce nezákonným zásahem došlo ke zpřísnění podmínek výkonu žalobcova trestu odnětí svobody a ke zhoršení možnosti žalobcova pracovního zařazení, neboť se zařazením do III. PSVD je bez dalšího spojen i typ programu zacházení a jeho náplň.

Vyjádření žalované k žalobě

9. Žalovaná se k žalobě vyjádřila předně v podání ze dne 25. 9. 2024, v němž uvedla, že žalobce byl skutečně rozhodnutím ředitele Věznice Bělušice dne 15. 7. 2024 přerazen z II. do III. PSVD, a to na základě odůvodněného návrhu vychovatelky Bc. M. J. dle čl. 28 odst. 8 a odst. 10 písm. c) vnitřního řádu. Žalovaná dodala, že žalobce byl s touto skutečností seznámen dne 15. 7. 2024, což stvrdil svým podpisem na jednotném záznamovém listu; písemné rozhodnutí o přerazení dle žalované vydáno nebylo.
10. Ve vyjádření ze dne 21. 1. 2025 (podaném v době, kdy žalobce napadal rozhodnutí ředitele věznice jako rozhodnutí správního orgánu dle § 65 s. ř. s., pozn. soudu) žalovaná nejprve namítla nedostatek své pasivní legitimace. Podle žalované jsou věznice pouhými organizačními jednotkami Vězeňské služby České republiky, a žalovaná tak nemá právní subjektivitu (právní osobnost); v tom žalovaná odkázala na § 1 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 555/1992 Sb.“), na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2012, č. j. 8 As 48/2012-50, a na nález Ústavního soudu ze dne 4. 3. 1999, sp. zn. IV. ÚS 221/98. Samotnou žalobu považovala za nedůvodnou. Žalovaná odkázala na § 40 a § 41 ZVTOS s tím, že vnitřní diferenciaci upravují čl. 29 odst. 1, 4 a 8 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 23, ročník 2022, kterým se stanoví zásady pro zpracování a vydání vnitřního řádu věznice pro obviněného, vnitřního řádu pro odsouzené a vnitřního řádu pro osoby ve výkonu zabezpečovací detence (dále jen „nařízení č. 23/2022“). Konkrétně pro Věznici Bělušice je vnitřní diferenciaci upravena čl. 28 vnitřního řádu. Odsouzený má toliko právo být s hodnocením programu zacházení a se zařazením do PSVD seznámen, což žalovaná učinila dne 11. 7. 2024, když žalobce seznámila s hodnocením Standardního programu zacházení za období od 1. 4. 2024 do 30. 6. 2024, vydaným dne 3. 7. 2024, obsahujícím návrh na přerazení do III. PSVD. Dne 15. 7. 2024 pak žalovaná seznámila žalobce i s přerazením do III. PSVD. Seznámení s obojím však žalobce odmítl podepsat. Závěrem svého vyjádření z 21. 1. 2025 žalovaná navrhla zamítnutí žaloby.
11. Poté, co žalobce změnil žalobní návrh tak, že se nově domáhal ochrany proti nezákonnému zásahu, jímž byl přerazen do III. PSVD, se žalovaná ke změněné žalobě vyjádřila podáním ze dne 2. 4. 2025. V něm již pouze odkázala na své vyjádření z 21. 1. 2025 s tím, že žalobce

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

nebyl jakkoli krácen na svých právech a jeho přerazení do III. PSVD proběhlo v souladu s platnou právní úpravou i vnitřními předpisy žalované. Setrvala tak na svém názoru o nedůvodnosti žaloby.

Ústní jednání

12. Při soudním jednání konaném dne 11. 6. 2025 setrvali oba účastníci na svých dosavadních procesních stanoviscích.
13. Zástupce žalobce zopakoval žalobní návrh a v podrobnostech odkázal na podanou žalobu ve znění jednotlivých změn a doplnění. K žalobcovu přerazení z II. do III. PSVD nebyly splněny podmínky stanovené zejména Vnitřním řádem Věznice Bělušice, neboť žalobce plnil program zacházení přinejmenším částečně a jeho kázeňský přestupek spočíval toliko v nikoli řádném ustlání lůžka. Zástupce žalobce při jednání dále v reakci na výzvu soudu uvedl, že již netrvá na svém důkazním návrhu z podání datovaného dnem 16. 3. 2025, aby soud „v rámci dokazování oslovil organizace sídlící v České republice a působící v rámci § 34 odst. 2 řádu VTOS a požádal, aby žalobce některá z těchto organizací kontaktovala a provedla objektivní šetření a s výsledkem aby byl seznámen soud“. Nově nicméně zástupce žalobce nově navrhl, aby soud „podle § 41 odst. 5 ZVTOS učinil dotaz na příslušný orgán sociálního zabezpečení, aby provedl šetření ohledně stanovení, vypracovávání a postupu při kontrole dodržování programu zacházení s odsouzenými ve Věznici Bělušice, ve vztahu k žalobci, a aby soud takto opatřenou zprávou provedl důkaz“.
 14. Pověřený pracovník žalované uvedl, že žalobou napadený postup považuje za souladný se zákonem. Přerazení je vnitřním opatřením v rámci výkonu trestu odnětí svobody, a proto nepodléhá úpravě zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, nýbrž ZVTOS. Rozhodnutí ředitele věznice o přerazení vězně do jiné PSVD tedy nesplňuje znaky rozhodnutí správního orgánu. Pověřený pracovník žalované rovněž odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2024, č. j. 10 As 182/2024-35, s tím, že se týká obdobné věci. Dále pověřený pracovník žalované podrobněji popsal skutkový základ žalobcova kázeňského přestupku, přičemž zdůraznil, že jej nelze bagatelizovat jako toliko „neustlané lůžko“ a že šlo o přestupek závažný. K dotazu soudu následně pověřený pracovník žalované sdělil, že netrvá na provedení důkazu článkem 29 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR č. 23, ročník 2022. Podanou žalobu označil pověřený pracovník za bezpředmětnou a nedůvodnou.
 15. Soud provedl důkaz listinou označenou jako *Návrh k přezkoumání postupu OVT při provedení hodnocení plnění PZ 6. 7. 24 a rozhodnutí ŘV o III. PSVD ze dne 16. 7. 24*, přípisem Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 7. 2024, sp. zn. 5 Nt 7/2024, dále též listinou nadepsanou *Přerazení do prostupné skupiny vnitřní diferenciace ve věznici s ostrahou* a listinou *Vnitřní řád pro odsouzené Věznice Bělušice ze dne 1. 2. 2024*, č. j. VS-268836/ČJ-2023-801800-VŘV. Dílčí skutková zjištění, jež soud z těchto důkazů čerpal, jsou uvedena níže v odůvodnění tohoto rozsudku. Ostatní důkazní návrhy soud zamítl, přičemž důvody tohoto postupu jsou uvedeny níže v tomto rozsudku.

Posouzení věci soudem

16. Soud předesílá, že podle § 33 odst. 1 věty za středníkem s. ř. s. *odpůrcem (žalovaným) je ten, o němž to stanoví zákon*. Podle odst. 2 téhož ustanovení *způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti, a správní orgán; jinak i ten, komu ji zákon přiznává*.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

17. Současně podle § 83 s. ř. s. pro řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem platí, že žalovaným je *správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen, a u obecní policie obec.*
18. Podle § 1 odst. 3 zákona č. 555/1992 Sb. *vězeňská služba je správním úřadem a účetní jednotkou. Podle odst. 4 téhož ustanovení platí, že organizačními jednotkami Vězeňské služby jsou generální ředitelství, vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, Střední odborné učiliště a Akademie Vězeňské služby. Generální ředitelství zabezpečuje plnění společných úkolů ostatních organizačních jednotek, které metodicky řídí a kontroluje. V čele vazebních věznic, věznic, ústavů pro výkon zabezpečovací detence, Středního odborného učiliště a Akademie Vězeňské služby jsou ředitelé, které jmenuje a odvolává generální ředitel.*
19. K námitce žalované stran nedostatku právní subjektivity soud s ohledem na výše citovaná zákonná ustanovení konstatuje, že právní osobnost není podmínkou procesní subjektivity v soudním řízení správním; podle § 33 odst. 2 s. ř. s. totiž způsobilost být účastníkem řízení má mj. správní orgán. Žalovaná (Vězeňská služba České republiky) je výslovně § 1 odst. 3 zákona č. 555/1992 Sb. označena za správní úřad, nadto spadá pod rozsah definice správního orgánu podané v § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Samotná Věznice Bělušice je pak toliko organizační jednotkou žalované (a sama o sobě tedy není žalovanou), obdobně jako její ředitel není zpravidla sám o sobě správním orgánem, nýbrž pouze příslušníkem žalované jakožto ozbrojeného sboru a osobou stojící v čele organizační jednotky (věznice). Žalobcova tvrzení o podstatě nezákonného zásahu v nynější věci nepřipouští pochybnost, že podle těchto tvrzení je správním orgánem, který se nezákonného zásahu měl dopustit, právě Vězeňská služba České republiky; ta je správním orgánem, a proto jí v nynější věci přísluší postavení účastníka řízení na straně žalované. Soud poznamenává, že je běžnou praxí správních soudů uvádění organizační složky Vězeňské služby České republiky (zpravidla konkrétní věznice), již se která zásahová žaloba konkrétně týká, v dodatku za označením žalované, a to včetně uvedení adresy sídla dotčené organizační složky namísto adresy sídla samotné Vězeňské služby České republiky (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2021, č. j. 1 As 66/2021-58, ze dne 15. 3. 2023, č. j. 2 As 133/2019-154, ze dne 13. 6. 2024, č. j. 3 As 156/2023-90, ze dne 23. 1. 2025, č. j. 4 As 169/2024-51, ze dne 21. 2. 2025, č. j. 5 As 312/2024-42, ze dne 25. 3. 2021, č. j. 6 As 302/2020-14, ze dne 7. 6. 2023, č. j. 7 As 68/2023-25, ze dne 21. 11. 2022, č. j. 8 As 175/2022-31, ze dne 5. 9. 2024, č. j. 9 As 259/2023-32, či ze dne 13. 11. 2024, č. j. 10 As 182/2024-35); to však neznamená, že soud jedná s konkrétní věznicí jako s účastníkem řízení. Lze ostatně považovat za procesně ekonomické, doručuje-li soud žalované v řízení písemnosti prostřednictvím datové schránky, jež byla zřízena pro konkrétní dotčenou věznici; v čele věznice totiž stojí její ředitel, který je s ohledem na § 4 větu druhou zákona č. 555/1992 Sb. zásadně oprávněn jednat a činit právní úkony za žalovanou (Vězeňskou službu České republiky).
20. Dále soud na tomto místě odůvodnění rozsudku konstatuje, že rozhodnutí ředitele věznice podle § 39 odst. 7 řádu VTOS nesplňuje dle jeho názoru kvalifikační kritéria „rozhodnutí“ ve smyslu § 65 s. ř. s., avšak může potenciálně představovat nezákonný zásah správního orgánu dle § 82 téhož zákona.
21. Úkon, jímž ředitel Věznice Bělušice rozhodl o žalobcově přerážení do III. PSVD, je podle názoru soudu třeba s ohledem na jeho jednorázovou a časově ohraničenou podstatu nahlížet jako zásah ukončený, jehož následky (setrvání žalobce v dané PSVD) nicméně trvají. Žalobce

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

se ostatně žalobou domáhá nejen určení nezákonnosti naříkaného zásahu, ale též obnovení stavu před zásahem, tj. přeřazení zpět do II. PSVD. Takto formulovaný žalobní návrh pak nelze považovat za „čistě deklaratorní“ zásahovou žalobu; jinými slovy projednávanou žalobou se žalobce nedomáhá pouze určení, že zásah byl nezákonný. Podle § 85 s. ř. s. je však zásahová žaloba *nepřípustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný*. Soud se proto dále zabýval otázkou, zda se v posuzované věci žalobce mohl ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky.

22. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 7. 2021, č. j. 9 As 90/2021-42, přisvědčil názoru Krajského soudu v Hradci Králové, že domáhal-li se vězeň (posléze v procesním postavení žalobce) ochrany před nezákonným zásahem Vězeňské služby České republiky spočívajícím v přemístění z Věznice Mírov do Věznice Valdice, byla přípustnost jeho zásahové žaloby podmíněna bezvýsledným vyčerpáním prostředku nápravy představovaným podáním ke státnímu zástupci dle § 16a zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním zastupitelství“). V citovaném rozsudku se Nejvyšší správní soud rovněž přiklonil k názoru vyjádřenému již v jeho dřívějším rozsudku ze dne 24. 3. 2021, č. j. 10 As 350/2020-36, podle kterého „je to na prvním místě právě státní zástupce, nikoli správní soud, kdo hlídá dodržování právních předpisů v prostorách, kde se vykonává trest odnětí svobody. V rámci dozoru je také oprávněn vydávat příkazy k zachovávaní předpisů platných pro výkon trestu [§ 4 odst. 1 písm. b) zákona o státním zastupitelství a § 78 odst. 2 písm. e) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, obdobně také § 29 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby]“. V bodě 17 posledně citovaného rozsudku Nejvyšší správní soud připodotkl, že „právě popsaná dozorová pravomoc státního zástupce (v kombinaci s dohledem nadřízeného státního zastupitelství) je plnohodnotným prostředkem nápravy v oblasti zásahů Vězeňské služby do práv osob ve výkonu trestu odnětí svobody“. Patří se podotknout, že Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 4. 4. 2019, č. j. 5 As 5/2017-23, konstatoval, že na vyřízení neformálního podání vězně adresovaného dozorovému (místně příslušnému krajskému) státnímu zastupitelství a žádajícího uplatnění pravomoci státního zastupitelství při dozoru nad zákonností výkonu trestu odnětí svobody dle § 78 ZVTOS se uplatní úprava § 16a zákona o státním zastupitelství (srov. odst. 28 až 29 uvedeného rozsudku). Konečně i Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 12. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3834/11, konstatoval, že „podle ustanovení § 78 odstavce 2 písmene e) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, provádí krajské státní zastupitelství, v jehož obvodu se trest vykonává, dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu trestu. Pokud v případě navrhovatelky mělo dojít k porušení právní normy při rozhodování o přeřazení navrhovatelky v průběhu výkonu trestu mezi jednotlivými prostupnými skupinami vnitřní diferenciací, bylo k prověření této věci příslušné Krajské státní zastupitelství v Ostravě“. Ústavní soud proto citovaným usnesením ústavní stížnost odmítl pro nepřípustnost založenou předchozím nevyčerpáním opravného prostředku.
23. Zdejší soud je tedy toho názoru, že v nyní posuzované věci bylo pro přípustnost zásahové žaloby ve smyslu 85 s. ř. s. třeba bezvýsledně vyčerpat prostředek ochrany či nápravy, kterým by byla žádost vězně (žalobce) dle § 26 odst. 1 ZVTOS ve spojení s § 16a zákona o státním zastupitelství o uplatnění opatření dle § 78 odst. 2 ZVTOS.
24. Z listiny označené jako „Návrh k přezkoumání postupu OVT při provedeném hodnocení plnění PZ 6. 7. 24 a rozhodnutí ŘV o III. PSVD ze dne 16. 7. 24“, datované dnem 18. 7. 2024, soud

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

zjistil, že žalobce jako autor dopisu zachyceného v uvedené listině adresoval tento dopis Vrchnímu soudu v Praze. Žalobce v daném dopisu předeslal, že dne 18. 7. 2024 proběhl jeho rozhovor s dozorovým státním zástupcem nejmenovaného krajského státního zastupitelství, který žalobce odkázal na Generální ředitelství vězeňské služby. Žalobce dále rozvedl, že se dosud nedopustil závažného pochybení ve vztahu k normám o výkonu trestu odnětí svobody, avšak byla mu udělena důtka za lůžko, protože nesplnil zcela program zacházení. Dále se žalobce vymezil proti svému přerazení do III. PSVD a tomu, že uvedený postup nebyl zdůvodněn a žalobce neobdržel kopii hodnocení programu zacházení. Žalobce vyjádřil podezření, že ředitel věznice je vůči němu zaujatý a že postupoval účelově, ve snaze zbavit se žalobce prostřednictvím jeho přemístění do věznice se zvýšenou ostrahou. Žalobce proklamoval, že svým chováním nezavdal důvod pro přerazení do III. PSVD. Závěrem dopisu mj. žádal o „*osobní podání vysvětlení GR VS ČR a přehodnocení současného stavu*“. Soud z listiny dále zjistil, že byla doručena na podatelnu Vrchního soudu v Praze dne 18. 7. 2024. Dále soud z přípisu Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 7. 2024, č. j. 5 Nt 7/2024-25, zjistil, že výše pojednaný žalobcův dopis ze dne 18. 7. 2024 Vrchní soud v Praze postoupil jakožto stížnost Krajskému státnímu zastupitelství v Ústí nad Labem; z podacích razítek na téže listině pak soud zjistil, že přípis Vrchního soudu v Praze byl dne 25. 7. 2024 doručen Krajskému státnímu zastupitelství v Ústí nad Labem, a následně dne 29. 7. 2024 detašovanému pracovišti uvedeného úřadu v Mostě.

25. Na základě dílčích zjištění uvedených v předchozím odstavci dospěl soud k závěru, že žalobce dopisem ze dne 18. 7. 2024 uplatnil „jiný právní prostředek ochrany nebo nápravy“ ve smyslu § 85 s. ř. s. Jelikož žalobce je právním laikem, nepřičítal soud k jeho tíži skutečnost, že se uvedeným dopisem neobracel přímo na věcně a místně příslušné Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem. Je ostatně zjevné, že se žalobcův dopis ze dne 18. 7. 2024, který patrně i Vrchní soud v Praze vyhodnotil jako žádost o uplatnění opatření dle § 78 odst. 2 ZVTOS, dostal do dispozice orgánu věcně a místně příslušného k jeho vyřízení, a že k tomu došlo ještě předtím (dne 25. 7. 2024), než žalobce podal nyní posuzovanou žalobu (9. 8. 2024). Rovněž je zřejmé, že žalobce dopisem brojil mj. i proti svému přerazení do III. PSVD rozhodnutím ředitele Věznice Bělušice ze dne 15. 7. 2024.
26. Mezi účastníky nebylo sporu o tom, že žalobce dosud zůstává zařazen ve III. PSVD při výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Bělušice, a proto lze bez dalšího také konstatovat, že žalobcem uplatněný prostředek ochrany či nápravy nevedl k žalobcem kýženému výsledku, tedy že byl uplatněn bezvýsledně. Žaloba na ochranu před tvrzeným nezákonným zásahem žalované je tudíž optikou § 85 s. ř. s. přípustná.
27. Jelikož byly splněny i veškeré další podmínky řízení, zabýval se soud dále meritorním posouzením věci.
28. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je obecně úspěch zásahové žaloby závislý na splnění pětice kumulativních podmínek; žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem správního orgánu v širším smyslu, který není rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu, nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka). Není-li byt jediná z uvedených podmínek splněna, nelze ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout (srov. zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2025, č. j. 2 Aps 1/2005-65).

29. Žalobce se danou žalobou domáhá ochrany před nezákonným zásahem žalované spočívajícím v přeřazení žalobce z II. do III. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci rozhodnutím ředitele Věznice Bělušice ze dne 15. 7. 2024. Otázkou povahy daného primárního aktu ředitele věznice, se soud detailně zabýval již v usnesení ze dne 10. 3. 2025, č. j. 16 A 22/2024-46, na které v podrobnostech odkazuje. Postačí tedy zopakovat, že dle názoru soudu není rozhodnutí ředitele věznice ve smyslu § 39 odst. 7 řádu VTOS o změně zařazení odsouzeného do prostupné skupiny vnitřní diferenciaci rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s. Dále dle soudu bezesporu jde typově o „zásah správního orgánu v širším smyslu“, neboť jeho původcem je ředitel věznice jakožto příslušník správního orgánu (Vězeňské služby České republiky), který stojí v čele věznice coby organizačního útvaru daného správního orgánu. Při vykonávání soudem uloženého trestu odnětí svobody nad odsouzeným je přitom Vězeňská služba České republiky v postavení orgánu veřejné moci; v rámci uplatňování veřejné moci nad odsouzenými je přitom vázána obecně závaznými právními předpisy. Soud tudíž nepochybuje, že žalobcem vymezený zásah splňuje 4. podmínku algoritmu popsaného v předchozím odstavci tohoto rozsudku.
30. Dle názoru soudu lze i ve zcela obecné rovině konstatovat, že změna zařazení odsouzeného do prostupné skupiny vnitřní diferenciaci bude z povahy věci přímo zaměřena proti konkrétnímu odsouzenému. To plyne již ze samotného ustanovení § 39 odst. 7 řádu VTOS, podle kterého *o zařazení a o změně zařazení odsouzeného do prostupné skupiny vnitřní diferenciaci rozhoduje ředitel věznice nebo jeho zástupce na základě doporučení odborných zaměstnanců (§ 8 odst. 1), zpravidla při hodnocení programu zacházení. Jelikož program zacházení se zpracovává na základě komplexní zprávy o odsouzeném s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti a příčiny trestné činnosti (§ 41 odst. 1 ZVTOS)*, je evidentní, že i rozhodování o změně zařazení odsouzeného se musí týkat konkrétní osoby (odsouzeného). V nyní posuzované věci přitom není sporu o tom, že dne 15. 7. 2024 bylo takto ředitelem Věznice Bělušice rozhodováno právě o změně žalobcova zařazení do prostupné skupiny vnitřní diferenciaci, a že proti tomuto aktu se žalobce projednávanou žalobou brání. To vede ke konstatování splnění 5. podmínky výše popsaného algoritmu.
31. Soud se dále zabýval 2. podmínkou, tj. zda vymezeným zásahem byl žalobce zkrácen na svých právech. Danou podmínku je přitom třeba důsledně odlišit od 3. podmínky (nezákonnosti zásahu), která není její podmnožinou. Právo fyzické nebo právnické osoby totiž může být zkráceno jak aktem (pokynem, donucením) zákonným, tak i nezákonným. Obdobně tomu však platí, že ani nezákonný akt nemusí nutně znamenat zkrácení veřejných subjektivních práv fyzické nebo právnické osoby ve smyslu § 82 s. ř. s. Účelem správního soudnictví ostatně není samotná kontrola zákonnosti veškerých postupů orgánů veřejné moci (či osob veřejnou mocí nadaných), ale ochrana subjektivních veřejných práv fyzických a právnických osob. Lze tedy shrnout, že označí-li navrhovatel v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem konkrétní právní normy, s nimiž byl postup žalovaného správního orgánu v rozporu, bude tím argumentovat pro naplnění 3. podmínky výše předestřené algoritmu (nezákonnosti zásahu). Naproti tomu poukáže-li navrhovatel v žalobě na určitá vlastní subjektivní veřejná práva, která byla v přímém důsledku nezákonného zásahu žalovaného zkrácena, půjde o tvrzení podstatná pro posouzení naplnění 2. podmínky uvedené posloupnosti.
32. Žalobce v žalobě tvrdil, že zařazením do III. PSVD došlo ke zpřísnění podmínek výkonu jeho trestu odnětí svobody a ke zhoršení možnosti žalobcova pracovního zařazení či podmíněného propuštění, neboť se zařazením do stupně prostupné skupiny vnitřní

diferenciace je bez dalšího spojen typ programu zacházení a jeho náplň. Soud proto dále zjišťoval podstatu a důsledky změny zařazení odsouzeného do (nominálně) vyšší přístupné skupiny vnitřní diferenciace.

33. Podle § 39 odst. 6 řádu VTOS *prístupné skupiny vnitřní diferenciace tvoří ucelený systém pozitivní motivace odsouzených. Ve vnitřním řádu se stanoví podrobnější podmínky vnitřní diferenciace tak, aby odsouzený mohl být během výkonu trestu na základě změn v přístupu, v charakteristice osobnosti odsouzeného, v možnosti jeho resocializace, plnění programu zacházení, plnění povinností a chování a jednání v souladu, či nesouladu s vnitřním řádem postupně zařazován do jednotlivých skupin.* Uvedená prováděcí vyhláška tedy přímo nestanovuje formální ani obsahové náležitosti systému přístupných skupin vnitřní diferenciace a výslovně ponechává jejich úpravu vnitřním řádům jednotlivých věznic. Podle § 14 ZVTOS totiž platí, že *pro každou věznici stanoví její ředitel se souhlasem generálního ředitelství Vězeňské služby vnitřní řád věznice, který upravuje denní rozvrh chodu věznice, činnost odsouzených, jejich podíl na řešení otázek souvisejících se životem ve věznici a další záležitosti, stanoví-li tak tento zákon.* Závěr o tom, zda přerazením do (nominálně) vyšší, tj. méně privilegované přístupné skupiny vnitřní diferenciace, může dojít ke zkrácení konkrétních veřejných subjektivní práv odsouzeného, se proto odvíjí od způsobu, jakým jsou pro danou věznici příslušným vnitřním řádem tyto přístupné skupiny upraveny.
34. Z listiny označené jako „*Přerazení do přístupné skupiny vnitřní diferenciace ve věznici s ostrahou*“ soud zjistil, že žalobce byl v době rozhodování ředitele věznice o změně PSVD umístěn ve Věznici Bělušice do oddělení s vysokým stupněm zabezpečení. Dále z čl. 28 Vnitřního řádu pro odsouzené Věznice Bělušice ze dne 1. 2. 2024, č. j. VS-268836/ČJ-2023-801800-VŘV (dále tato listina označována pouze jako „*vnitřní řád Věznice Bělušice*“), soud zjistil, že Věznice Bělušice ke dni uskutečnění vymezeného zásahu uplatňovala tři skupiny vnitřní diferenciace, a sice jako „*motivační systém zařazování odsouzeného podle jeho přístupu k naplňování stanoveného cíle programu zacházení, chování, jednání, postoje ke spáchanému trestnému činu a přístupu k plnění povinností v průběhu výkonu trestu*“. Článek 28b odst. 14 vnitřního řádu Věznice Bělušice pak upravuje motivační činitele v oddělení s vysokým stupněm zabezpečení tak, že „*motivačními činiteli uplatňovanými v I. PSVD se rozumí možnost:*
 - a) rozhodnutí ředitele věznice o umístění odsouzených do oddělení se středním stupněm,
 - b) podání návrhu ředitele věznice k podmíněnému propuštění nebo připojení se k takovému návrhu,
 - c) udělení odměny podle § 45 odst. 2 písm. h) zákona o výkonu trestu odnětí svobody,
 - d) udělení odměny podle § 45 odst. 2 písm. g) zákona o výkonu trestu odnětí svobody,
 - e) předložení návrhu k realizaci opuštění věznice v souvislosti s návštěvou podle § 19 odst. 8 ZVTOS,
 - f) účasti na akcích realizovaných mimo věznici nebo za účelem plnění programu zacházení podle příslušných ustanovení řádu výkonu trestu odnětí svobody,
 - g) realizace vycházek podle možností věznice v rozsahu až 1,5 hodiny,
 - h) podle podmínek věznice povolení návštěv bez zrakové a sluchové kontroly zaměstnanců věznice podle § 19 odst. 5 zákona o výkonu trestu odnětí svobody,
 - i) jednorázového nákupu do výše 1 200 Kč,
 - j) účasti na pořádaných kulturních akcích ve věznici,
 - k) využívání místnosti pro kondiční cvičení,
 - l) sledování televizních programů do 24 hodin,

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

m) používání dalších věcí pro aktivity programu zacházení“.

35. Pokud jde o motivační činitele pro vysoký stupeň zabezpečení a II. PSVD, podle čl. 28b odst. 15 vnitřního řádu Věznice Bělušice „*se ve II. PSVD uplatňují ve výjimečných případech s tím, že:*

- a) jednorázový nákup je umožněn do výše 800 Kč,*
- b) rozsah sledování televizních programů je omezen do 23 hodin“.*

36. Konečně podle čl. 28b odst. 16 vnitřního řádu Věznice Bělušice pro vysoký stupeň zabezpečení bylo stanoveno, že „*motivační činitelé uvedené v odstavci pro I. PSVD se ve III. PSVD neuplatňují s tím, že:*

- a) jednorázový nákup je umožněn do výše 500 Kč,*
- b) rozsah sledování televizních programů je omezen do 22 hodin“.*

37. Z výše uvedeného je soudu zřejmé, že přearažení žalobce z II. do III. PSVD vedlo k absolutnímu vyloučení uplatnění motivačních činitelů příslušejících I. PSVD. Dokud byl žalobce zařazen ve II. PSVD, mohly u něj totiž takové činitelé být (byť výjimečně) uplatněny. Současně tím došlo ke snížení horního limitu ceny jednorázového nákupu z částky 800 Kč na 500 Kč a ke zkrácení možnosti sledování televizních programů (a sice toliko do 22. denní hodiny, namísto do 23. hodiny). Dle soudu však nejde o zkrácení žalobcových veřejných subjektivních práv, resp. nebyla dotčena jeho právní sféra (viz níže).

38. Ze ZVTOS ani z řádu VTOS nevyplývá právo odsouzeného na sledování televizních pořadů do určité denní hodiny; druhý z uvedených právních předpisů v § 40 odst. 1 písm. d) ponechává otázku doby sledování televizních pořadů v gesci vnitřního řádu věznice. Obdobně ZVTOS ani řád VTOS nepojednávají o tom, jakou částku může odsouzený maximálně utratit při jednorázovém nákupu (§ 23 odst. 3 ZVTOS rovněž výslovně ponechává na vnitřním řádu věznice úpravu nejvyšší možné částky, za kterou může odsouzený jednorázově nakoupit). Soud je toho názoru, že subjektivní veřejné právo (případně „právní sféra“ fyzické či právnické osoby, k jejíž ochraně jsou správní soudy povolány) může být založeno toliko právní naukou všeobecně uznávaným formálním pramenem práva. Vnitřní řád věznice však takovým pramenem práva sám o sobě není; zjevně nejde o obecně závazný právní předpis, nýbrž o tzv. interní normativní instrukci, již se blíže upravuje chod té které věznice jakožto organizační jednotky Vězeňské služby České republiky. Na tom nic nemění ani skutečnost, že ZVTOS a řád VTOS ponechávají na řediteli věznice, aby při vydání vnitřního řádu věznice konkretizoval některá z práv, která odsouzeným zákon (nebo vyhláška) v obecnější podobě přiřkl. Jinými slovy, odsouzenému svědčí veřejné subjektivní právo nakupovat potraviny a věci osobní potřeby, nikoli však (při jednorázovém nákupu) za neomezenou částku. Stanovení různých úrovní těchto maximálních jednorázových částek je v souladu se zákonem plně v působnosti vnitřního řádu věznice, který odsouzenému nezakládá subjektivní veřejné právo. Totéž platí o časovém rozsahu sledování televizních pořadů. Tím, že v důsledku přearažení žalobce do III. PSVD byla žalobci zprostředkovaně (skrže zákonnou povinnost řídit se vnitřním řádem) založena povinnost strpět omezení doby sledování televizních pořadů a snížení maximální ceny jednorázového nákupu, nebyla zkrácena jeho subjektivní veřejná práva, neboť obecně možnost sledování televizních pořadů ani nakupování potravin a věcí osobní potřeby nebyla žalobci zcela upřena.

39. Soud poznamenává, že absence bližší zákonné (obecně závazné) úpravy prostupných skupin vnitřní diferenciací věznice, resp. přenesení této problematiky na úroveň jednotlivých interních předpisů (vnitřních řádů věznice), má svou zjevnou logiku, která vyvěrá ze smyslu a účelu výkonu trestu odnětí svobody. Podle § 1 odst. 2 ZVTOS je totiž dílčím účelem výkonu trestu „*působit na odsouzené tak, aby snižovali nebezpečí recidivy svého kriminálního chování a vedli po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem*“. K tomu musí mít Vězeňská služba České republiky sadu náležitě flexibilních, operativně a individuálně uplatnitelných nástrojů, mezi které patří systém prostupných skupin vnitřní diferenciací (§ 39 odst. 5 a násl. řádu VTOS), který je úzce navázán na program zacházení (§ 40 odst. 2 a § 41 ZVTOS) a jeho hodnocení. Pokud tedy zákonná úprava výslovně počítá s určitou formou „odstupňování“ rozsahu uplatňování vybraných veřejných subjektivních práv odsouzeného, jde o inherentní vlastnost takovýchto práv, a proto ani nemůže současně platit závěr, že samotné zařazení do odpovídající prostupné skupiny vnitřní diferenciací taková subjektivní práva odsouzeného zkracuje. Soud *apriori* nevylučuje, že v průběhu výkonu trestu odnětí svobody může konkrétním skutkovým dějem dojít ke zkrácení práva odsouzeného na sledování televizního pořadu. Stane se tak například tehdy, bude-li odsouzenému realizace daného práva upřena i v době, po kterou mu to vnitřní řád a pravidla příslušné PSVD dovolují; to však není případ nyní posuzované věci. Uvedené platí obdobně i pro právo odsouzeného nakupovat potraviny a věci osobní potřeby.
40. Soud neopomněl, že třetím důsledkem přeražení žalobce ze II. do III. PSVD bylo vyloučení uplatnění motivačních činitelů stanovených pro I. PSVD oddělení s vysokým stupněm zabezpečení. Konkrétně tedy v důsledku žalobcem vymezeného zásahu došlo fakticky k tomu, že dokud nedosáhne žalobce alespoň přeražení zpět do II. PSVD, ředitel Věznice Bělušice nevydá rozhodnutí o umístění žalobce do oddělení se středním stupněm, nepodá návrh na podmíněné propuštění žalobce ani se k takovému žalobcovu návrhu nepřipojí, žalobci nebude udělena odměna podle § 45 odst. 2 písm. g) ani písm. h) ZVTOS, nebude předložen návrh k realizaci opuštění věznice v souvislosti s návštěvou podle § 19 odst. 8 ZVTOS, žalobce dále nebude mít možnost účasti na akcích realizovaných mimo věznici nebo za účelem plnění programu zacházení podle příslušných ustanovení řádu výkonu trestu odnětí svobody, stejně jako nebude mít možnost realizace vycházek podle možností věznice v rozsahu až 1,5 hodiny, krom toho žalobci nebudou povoleny návštěvy bez zrakové a sluchové kontroly zaměstnanců věznice podle § 19 odst. 5 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a rovněž nebude mít možnost účasti na pořádaných kulturních akcích ve věznici ani možnost „používání dalších věcí“ pro aktivity programu zacházení. Soud je však toho názoru, že ani pozbytím možnosti uplatnění těchto pozitivních motivačních činitelů nedošlo ke zkrácení žalobcových veřejných subjektivních práv, jak rozvedeno níže.
41. Předně, rozhodnutí ředitele věznice o umístění do některého z oddělení podle stupně zabezpečení záleží na výsledku provedeného vyhodnocení míry vnějších a vnitřních rizik (§ 12b ZVTOS ve spojení s § 6a řádu VTOS), a takové rozhodnutí, je-li jeho výsledkem umístění do oddělení se středním nebo vysokým stupněm zabezpečení, je přezkoumatelné v trestním řízení soudním dle § 324a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“) na základě návrhu odsouzeného ve smyslu § 12b odst. 3 ZVTOS. Právo odsouzeného na umístění do oddělení s náležitým stupněm zabezpečení je tedy sice pod ochranou soudní moci, avšak v rámci trestní soudní pravomoci, nikoli ve správním soudnictví jako veřejné subjektivní právo. Soud podotýká, že podle § 11a odst. 2 písm. a) řádu VTOS platí, že *vyhodnocení míry vnějších a vnitřních rizik se posuzuje vždy alespoň při hodnocení plnění programu zacházení*, přičemž podle § 38 odst. 1 písm. c) téže

vyhlášky se *úspěšnost plnění programu zacházení v oblasti cílů, jednotlivých aktivit, pořádku a kázně (...)* vyhodnocuje zpravidla jednou za tři měsíce ve věznici s ostrahou. Tím je zabezpečena periodicitu revizí míry vnějších a vnitřních rizik a zamezeno potenciální nečinnosti při aktualizaci umístění odsouzeného do odpovídajícího oddílu podle stupně zabezpečení.

42. Ve vztahu k dalšímu žalobcem pozbytému motivačnímu činiteli soud uvádí, že ředitel věznice není povinen podat návrh na podmíněné propuštění odsouzeného, a tedy ani odsouzenému nesvědčí veřejné subjektivní právo k podání takového návrhu ředitelem věznice [*a contrario* srov. § 73 ZVTOS, řád VTOS a § 88 odst. 2 *in fine* zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“) a § 331 trestního řádu]. Apriorní vyloučení uplatnění daného oprávnění ředitele věznice po dobu zařazení odsouzeného do III. PSVD proto nemůže představovat zkrácení veřejného subjektivního práva odsouzeného. Totéž pak lze uvést o oprávnění ředitele věznice připojit se (svým stanoviskem dle § 73 ZVTOS) k návrhu odsouzeného na podmíněné propuštění. Soud ostatně rozhoduje o návrhu odsouzeného na podmíněné propuštění v trestním řízení soudním dle § 331 a násl. trestního řádu, a jeho důvodnost posuzuje zákonnými kritérii uvedenými v § 88 trestního zákoníku; kladné stanovisko ředitele věznice či připojení se k návrhu na podmíněné propuštění však není nezbytnou podmínkou vyhovění takovému návrhu.
43. Pokud jde o vyloučení možnosti udělení kázeňské odměny dle § 45 odst. 2 písm. g) nebo h) ZVTOS, již z textu předcházejícího ustanovení § 45 odst. 1 téhož zákona je zřejmé, že na udělení kázeňské odměny není právní nárok (to ostatně výslovně potvrdil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 19. 12. 2012, č. j. 5 As 8/2012-31). Je tudíž zřejmé, že vyloučením tohoto motivačního činitele v důsledku žalobcova přeražení do III. PSVD nedošlo ke zkrácení jeho práv. Stejně tak není ředitel věznice povinen povolit odsouzenému v souvislosti s návštěvou opuštění věznice, neboť dle § 19 odst. 8 ZVTOS (obdobně i dle prováděcího ustanovení § 53 odst. 7 řádu VTOS) jde evidentně o oprávnění ředitele, na jehož realizaci nemá odsouzený právní nárok, ani tehdy, lze-li mít důvodně za to, že opuštěním věznice v souvislosti s návštěvou nebude ohrožen účel výkonu trestu. Právní předpisy upravující výkon trestu odnětí svobody nezakládají odsouzenému, který je ve věznici s ostrahou umístěn do oddělení s vysokým stupněm zabezpečení, ani veřejné subjektivní právo na účast na akcích realizovaných mimo věznici, což je patrné z ustanovení § 53 odst. 6 řádu VTOS je totiž organizování takových akcí toliko možností, nikoli povinností příslušného personálu věznice.
44. Ohledně pozbytí možnosti realizace vycházek v rozsahu až 1,5 hodiny lze rovněž uvést, že s ohledem na § 16 odst. 5 ZVTOS má odsouzený veřejné subjektivní právo na nejméně jednohodinovou vycházku. Z § 20 odst. 5 řádu VTOS pak vyplývá, že v tomto zákonném (minimálním) rozsahu jedné hodiny *může být vycházka omezena pouze z vážného důvodu na základě rozhodnutí ředitele věznice nebo jím pověřeného zaměstnance Vězeňské služby*. Pokud tedy žalobce v důsledku přeražení z II. do III. PSVD pozbyl možnost uplatnění motivačního činitele spočívajícího v umožnění delších než jednohodinových vycházek, nemohlo tím být zkráceno jeho subjektivní veřejné právo na realizaci alespoň jednohodinových vycházek.
45. Soud rovněž připomíná, že podle § 19 odst. 5 ZVTOS *ředitel věznice může povolit uskutečnění návštěvy odsouzeného bez zrakové a sluchové kontroly zaměstnanců Vězeňské služby v prostorách k tomu určených*. Z citovaného zákonného ustanovení tedy jasně plyne, že ani na povolení uskutečnění návštěvy za uvedených podmínek nemá odsouzený právní nárok, resp. takové veřejné subjektivní právo není odsouzenému zákonem (ani řádem VTOS) garantováno.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Apriorní vyloučení povolení k uskutečnění návštěvy bez zrakové a sluchové kontroly, jež bylo rovněž důsledkem žalobcova přeražení z II. do III. PSVD, tedy nemohlo zkrátit žalobcova práva.

46. Pokud jde o pozbytí možnosti účasti na kulturních akcích pořádaných ve věznici, nevyplyvá ze ZVTOS ani z řádu VTOS vůbec povinnost věznice pořádat takové kulturní akce, která by mohla vyvolat subjektivní veřejné právo odsouzeného umístěného do oddělení s vysokým stupněm zabezpečení na účast na takové akci. Ustanovení § 21 ZVTOS upravuje uspokojování kulturních potřeb přiznáním práva odsouzenému *objednat si na svůj náklad knihy, denní tisk a časopisy, včetně zahraničních, pokud jsou rozšiřovány v České republice; tím není dotčeno právo Vězeňské služby odebrat odsouzenému věc, kterou by se narušoval účel výkonu trestu*. Uvedené právo je rozvedeno v § 29 řádu VTOS, nikoli však jako právo na to, aby věznice pro odsouzené organizovala kulturní akce; tím spíše nelze dovodit povinnost ředitele věznice či pověřeného zaměstnance Vězeňské služby bez dalšího umožnit odsouzenému účast na takových akcích. Pokud tedy již bude Věznice Bělušice kulturní akci v prostorách věznice pořádat, nemůže odepřením účasti žalobce zkrátit jeho veřejné subjektivní právo na účast na takové akci (neboť takové právo obecně odsouzení nemají).
47. Konečně pokud jde o pozbytí možnosti „používání dalších věcí“ pro aktivity programu zacházení, pak i zde absentuje odpovídající veřejné subjektivní právo odsouzeného, které by vůbec mohlo být zkráceno. Podle § 22 odst. 2 ZVTOS *odsouzenému lze v odůvodněných případech umožnit zakoupení, zaslání, případně dovezení a používání dalších věcí, majících vztah k zajištění jeho dalšího vzdělávání, programu zacházení s odsouzeným podle § 41 (...), případně zájmové činnosti, pokud tyto věci nebudou v rozporu s účelem výkonu trestu a jejich množstvím, povaha nebo užívání nebudou narušovat pořádek v ubytovacím prostoru nebo škodit na zdraví anebo omezovat ostatní odsouzené*. Pod pojmem „další věci“ zákon rozumí věci odlišné od společenských her, jak jsou uvedeny v předchozím odst. 1 téhož ustanovení. Z citovaného ustanovení je patrné, že na používání dalších věcí nemá odsouzený bez dalšího právo, nýbrž mu toto lze v odůvodněných případech a při splnění tam vyčtených předpokladů umožnit. Proto apriorní vyloučení toho benefitu nemůže odsouzeného (žalobce) zkrátit v jeho veřejných subjektivních právech. Tím je současně i vyčerpána sada motivačních činitelů I. PSVD (pro oddělení s vysokým stupněm zabezpečení), jejichž možnost uplatnění byla přeražením žalobce z II. do III. PSVD vyloučena.
48. Souhrnně soud dodává, že motivační činitele uvedené v čl. 28b odst. 14 vnitřního řádu Věznice Bělušice jsou výslovně označeny toliko jako možnosti uplatnění tam uvedených benefitů. Ředitel věznice nebo pověřený zaměstnanec Vězeňské služby je povinen uplatňovat je vůči odsouzeným v I. a II. PSVD pouze v mezích zákona, a tedy i respektovat další zákonná kritéria pro jejich realizaci. Jinými slovy, i pokud by byl žalobce zařazen v I. PSVD, neměl by bez dalšího právo na to, aby ředitel věznice rozhodl o jeho umístění do oddělení se středním stupněm zabezpečení či aby ředitel věznice podal soudu návrh na žalobcovo podmíněné propuštění apod., neboť takové úkony podléhají předchozímu splnění dalších zákonných podmínek (srov. výše).
49. Zkrácení svých práv žalobce spatřoval i v tom, že změna zařazení z II. do III. PSVD zhorší možnosti jeho pracovního zařazení. Pohříchu však dané tvrzení blíže nerozvedl. Soud proto pouze konstatuje, že příslušné právní předpisy (ZVTOS ani řád VTOS) nespojují se zařazením do určité přístupné skupiny vnitřní diferenciací jakákoli omezení pro zařazování odsouzeného do práce; takové limitace pak nejsou obsaženy ve vnitřním řádu Věznice Bělušice.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

50. Soud proto dospěl k závěru, že přerazením z II. do III. prostupné skupiny vnitřní diferenciací v oddělení Věznice Bělušice s vysokým stupněm zabezpečení nedošlo ke zkrácení žalobcových subjektivních veřejných práv. Žalobci totiž nesvědčí subjektivní veřejné právo na zařazení do té které prostupné skupiny vnitřní diferenciací, ani na uplatňování pozitivních motivačních činitelů uvedených v I. či II. PSVD. To vede ke konstatování, že 2. podmínka algoritmu posuzování důvodnosti žaloby na ochranu před nezákonným zásahem nebyla v dané věci splněna.
51. Jelikož nesplnění byť i jediné z pěti výše vyjmenovaných podmínek vede k závěru o nedůvodnosti zásahové žaloby, nezabýval se soud již zevrubně posuzováním naplnění 1. ani 3. podmínky (přímot zkrácení práv a zákonnost zásahu). Jak soud uvedl již výše, žaloba na ochranu před nezákonným zásahem je nástrojem k ochraně subjektivních veřejných práv fyzických nebo právnických osob; posuzování zákonnosti zásahu (konkrétní kontrola zákonnosti) je toliko jedním z kritérií pro určení, zda je namístě soudní ochranu poskytnout, a nikoli účelem činnosti soudu v daném typu soudního řízení správního. Soud tak pro úplnost uvádí, že žalobcova tvrzení poukazující na nezákonnost přerazení [tvrzený rozpor s § 39 odst. 5 a 6, stejně jako s § 36a řádu VTOS a s čl. 28 odst. 7, 8 a 10 písm. c) vnitřního řádu Věznice Bělušice], i pokud by byla opodstatněná, by nemohla nic změnit na závěru, že napadeným zásahem nedošlo ke zkrácení žalobcových práv.
52. Ve světle výše vyjádřeného právního názoru soudu nebylo pro posouzení důvodnosti žaloby potřebné procesně zjišťovat (dokazovat) žalobcova tvrzení, která směřovala k doložení nezákonnosti žalobcem vymezeného zásahu. Jde konkrétně o tvrzení, že žalobce před rozhodnutím o přerazení do III. PSVD plnil (případně částečně plnil) cíle programu zacházení a že si stěžoval na jiné postupy věznice, stejně jako že jeho předchozí kázeňské provinění nebylo závažného charakteru, či že při výkonu trestu v jiných věznicích mu byla udělena kázeňská odměna, že byl pozitivně hodnocen při plnění výkonu veřejných služeb, že vychovatelka Bc. M. J. neuvedla v návrhu na jeho přerazení pravdu, že nebyl seznámen s důvody přerazení, že žalovaná vůči žalobci celkově postupuje šikanózním způsobem, že nepopírá a připouští svou trestnou činnost, dále jakým způsobem Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky vykládá pojmy „částečné a nečástečné plnění programu zacházení“, že žalobce na svobodě aktivně hledal zaměstnání a má zájem pracovat, a že cílem žalované (konkrétně Věznice Bělušice) je přemístit žalobce do jiné věznice. Soud proto zamítl důkazní návrhy, jež žalobce k uvedeným tvrzením uplatnil. Jde o návrhy na provedení listinného důkazu hodnocením standardního programu zacházení za období od 1. 4. 2024 do 30. 6. 2024, osobní složkou včetně korespondence mezi účastníky, komplexní zprávou o hodnocení žalobce, rozhodnutím o uložení kázeňského trestu, rozhodnutím o udělení odměny Věznicí Horní Slavkov z 28. 6. 2022, pracovním hodnocením Městské policie Sokolov z 29. 1. 2024, rozsudkem Okresního soudu v Sokolově z 31. 8. 2023, sp. zn. 6 T 87/2023, spisem Okresního soudu v Mostě zn. 6 T 87/2023, odpovědí Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR z 22. 4. 2025, potvrzením Úřadu práce ČR z 14. 4. 2025, dopisem žalobce z 28. 10. 2024, obsahem a aktualizací programu zacházení, hodnocením programu zacházení I. a II., přípisem Okresního soudu v Sokolově ze dne 29. 5. 2025, sp. zn. 0 Si 143/2025, dále o návrhy na výslech svědků Bc. M. J. a JUDr. M. B. a o návrh na žalobcův účastnický výslech.
53. Ve vztahu k neprovedení svědeckého výslechu JUDr. M. B. soud poznamenává, že jmenovaného státního zástupce nejprve jako svědka k jednání předvolal, nicméně toliko aby vypovídal o skutečnostech rozhodných pro posouzení, zda žalobce před podáním

žaloby vyčerpal ve smyslu § 85 s. ř. s. prostředek ochrany či nápravy v podobě podání dle § 16a zákona o státním zastupitelství. Soud posléze předvolání svědka pro nadbytečnost zrušil a výslech neprovedl, neboť skutečnost, k níž měl svědek vypovídat, bylo možné prokázat v mezidobí opatřeným listinným důkazem, a sice přípisem Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 7. 2024, č. j. 5 Nt 7/2024-25, ve spojení s dopisem označeným jako „*Návrh k přezkoumání postupu OVT při provedení hodnocení plnění PZ 6. 7. 24 a rozhodnutí ŘV o III. PSVD ze dne 16. 7. 24*“. Z téhož důvodu (pro nadbytečnost) neprovedl soud žalobcem navržený listinný důkaz přípisem Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 5. 2025, sp. zn. 6 Nt 1/2025, a dále pak ani žalobcovým dopisem ze dne 19. 4. 2025, vyrozuměním Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 13. 5. 2025, evidencí korespondence žalobce doručenou Krajskému státnímu zastupitelství v Ústí nad Labem (dále jen „KSZ ÚnL“) od 16. 7. 2024 do současnosti ani evidencí korespondence odeslané žalobcem KSZ ÚnL od 15. 7. 2024 do současnosti. Dále z totožného důvodu nebylo třeba provést důkaz dalšími (žalobcem navrhovanými a soudem opatřenými) listinami, a sice knihou žádostí Věznice Bělušice o rozmluvu odsouzených se státním zástupcem, deseti žádostmi žalobce o pohovor s dozorovým státním zástupcem KSZ, kopiemi listin spisu KSZ ÚnL zn. 1 KDT 570/2024 (konkrétně čísel listu 18 až 21, 27, 28, 31, 31 a 164 až 169), přípisem Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky č. j. VS-69311-6/ČJ-2025-800030-PVO ani přípisem Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky č. j. VS-42485-18/ČJ-2025-800012-STG. Mezi stranami rovněž nebylo sporu o tom, že KSZ ÚnL neuplatnilo ve věci žalobcova přeražení z II. do III. PSVD dozorovou pravomoc dle § 78 odst. 2 zákona o státním zastupitelství, a proto bylo nadbytečné provádět k prokázání bezvýslednosti žalobcem uplatněného prostředku ochrany (§ 85 s. ř. s.) důkaz souhrnem odpovědí KSZ ÚnL na podání žalobce od 15. 7. 2024 do současnosti a protokolem z rozmluvy JUDr. B. s žalobcem v létě 2024.

54. Soud rovněž zamítl žalobcův důkazní návrh na učinění dotazu podle § 41 odst. 5 ZVTOS na příslušný orgán sociálního zabezpečení, za účelem provedení šetření ohledně stanovení, vypracovávání a postupu při kontrole dodržování programu zacházení s odsouzenými ve Věznici Bělušice ve vztahu k žalobci, resp. související návrh na provedení důkazu zprávou o takovém šetření. Uvedený důkazní návrh totiž nesměřoval k prokázání rozhodné skutečnosti. Způsob, jakým je příslušníky Věznice Bělušice vypracováván a žalobci stanovován program zacházení, či míra, v níž je program zacházení dodržován, se netýká samotného žalobcova přeražení z II. Do III. PSVD v rámci vymezeného zásahu. Dané okolnosti by mohly být potenciálně významné pro posuzování zákonnosti zásahu z hlediska žalobcem tvrzeného šikanózního přístupu ředitele a dalších příslušníků Věznice Bělušice. To by však spadalo do širšího posuzování zákonnosti vymezeného zásahu, k němuž ale (jak uvedeno výše) soud v posuzované věci pro nadbytečnost nepřistoupil. Z téhož důvodu soud zamítl i žalobcův návrh na provedení důkazu žalobcovým podnětem z 15. 5. 2025, adresovaným Kanceláři veřejného ochránce práv, stejně jako (dosud nevydanou) zprávou o šetření provedeném na základě daného žalobcova podnětu.
55. Toliko pro úplnost soud dodává, že žalobce vymezil jako nezákonný zásah „rozhodnutí“ ředitele Věznice Bělušice o změně zařazení žalobce z II. do III. PSVD, a proto by dle názoru soudu nebyla splněna ani 1. podmínka výše popsaného algoritmu posuzování důvodnosti zásahové žaloby (podmínka přímosti zkrácení práv). I pokud by totiž jednotlivé motivační činitele pro I. PSVD snad měly být nahlíženy jako veřejná subjektivní práva odsouzeného, mohlo by k jejich přímému zkrácení dojít jedine faktickým konáním (či nečinností) toho kterého příslušníka Vězeňské služby České republiky. Jinými slovy, přímé zkrácení takovýchto „práv“ odsouzeného by mohlo spočívat až v případném neumožnění

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

konkrétního nadlimitního jednorázového nákupu, neudělení kázeňské odměny ani přes příkladné chování odsouzeného, nepodání návrhu na podmíněné propuštění, nuceném ukončení konkrétní vycházky po uplynutí jedné hodiny jejího trvání, donucení ukončit sledování televizního programu po 22. hodině, nepovolení účasti na určité kulturní akci apod. Naproti tomu akt ředitele věznice, jímž je rozhodnuto o změně žalobcova zařazení z II. do III. PSVD, působí pouze jako *pro futuro* rámec, kterým je v podstatě avizován a do budoucna formulován přístup příslušných pracovníků věznice k individuálním případům uplatňování daných „práv“ odsouzeného. Samo o sobě by tedy rozhodnutí ředitele o přeřazení odsouzeného do (nominálně) vyšší PSVD nemohlo přímo krátit „práva“ odsouzeného. Pro nyní posuzovanou věc by výše uvedené vývody znamenaly, že žalobcem vymezený akt ředitele věznice by mohl být pouze jakýmsi předstupněm následného (žalobcova práva již přímo zkracujícího) zásahu; není však úkolem soudu, aby žalobcova domnělá práva chránil v tomto řízení preemptivně (dříve, než budou skutečně zasažena, když taková situace ani nemusí nastat), neboť by tím v konečném důsledku popřel obecnou zásadu subsidiarity správního soudnictví a principy dělby státní moci.

56. Jelikož soud shledal žalobu nedůvodnou, zamítl ji podle § 87 odst. 3 s. ř. s. výrokem I. tohoto rozsudku.
57. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl v řízení úspěšný, pročez nemá právo na náhradu nákladů. Krom toho žalobce k dotazu soudu v rámci jednání uvedl, že mu žádné náklady řízení nevznikly. Také procesně úspěšná žalovaná k dotazu soudu při jednání sdělila, že náhradu nákladů řízení nepožaduje. Soud proto soud výrokem II. tohoto rozsudku nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků.
58. O odměně advokáta jakožto žalobci ustanoveného zástupce bude rozhodnuto v samostatném usnesení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Ústí nad Labem 11. června 2025

Ing. Mgr. Martin Jakub Brus v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.